

Gábor Zoltán (Maďarsko)

Režisér, redaktor, spisovateľ, narodený 1960. Vystudoval divadelnú režiu. Spolupracoval predovšetkým s alternatívnymi divadlami, neskôr sa stal stálym spolupracovníkom Maďarského rozhlasu. V roku 1997 mu vyšla prvá zbierka básní: *Vásárlók k önyve (Kniha zákazníků)*. Po roku 2010 sa konečne odhodlal spracovať dramatický príbeh, ktorý sa v poslednom roku svetovej vojny odohrával v budapeštianskej čtvrti Városmajor, kde autor žije. Strana Šípových krížov tu organizovala bestialitné vraždy Židov. Výsledkom niekoľkoročnej práce je úspešný román *Orgia (Orgie, 2016)* a o dva roky neskôr jeho pokračovanie, román *Szomséd (Soused)*.

úryvok z románu *Orgie (2016)* preložila Tímea Krekovič Beck

„Renner! Odchod.“

„Idem.“

Príďža sa zábradlia a tak sa spúšťa po schodoch. Ako starí ľudia. Už druhý deň ho nebijú po päťach. V dôsledku predošlých procedúr je každý krok ďalší úder palicou. Tučné chodidlá sa mu rozpinajú a pulzujú. Vlastné topánky ani neobuje.

Zo skladu mu vynesú väčšie. Z manzardy sa dostáva na prízemie. Pochopí, že váhu a bolesť, ktoré zaťažujú nohy, namáhaním rúk ani trochu nezmierni. Pomaly sa na to dá zvyknúť. Krok za krokom.

Chodiť je dobré, aj keď bolestivé. Lepšie ako rútiť sa vpred po sácaní a kopancoch, kotúľať sa po podlahe, plaziť sa medzi bagančami.

Pod prístreškom stojí jeho malé nákladné auto. Povedali mu, že ho privezú z garáže, a zhora začul, ako s ním zacúvali, no nechcel tomu uveriť. Naozaj je to jeho adler. Zastali s ním rovnakej vzdialenosti od oboch stien. Šikovný, komu sa to podarilo.

Dvere nákladného priestoru sú otvorené. Vnútri na podlahe telá. Nerozprestrelí pod nimi ani plachtu. Ak niektoré z nich pustí krv, zašpiní auto. To nič, výnimočne sa to dá upratať, krv sa do železa nezažerie. Traja ležia hlavou pri dverách. Iných, nevidno koľkých presne naložili opačne. Ani na jednej nohe neostali topánky. Pomiešané nahé päty, roztrhané pančuchy, ponožky s tmavými fľakmi.

Zdá sa, že ženy, ktoré patria k nemu, medzi nimi nie sú. Zrejme ich nechali nažive, tak ako sľúbili.

„Môžem ísť za nimi? Rozlúčil by som sa. Len na minútu.“

„Nedá sa. Ale neboj! Žijú.“

Tento dodatok znie priateľsky. Ozbrojenec sa volá Robi, má rozumnú tvár. Renner si nepamätá, či ho mlátil aj tento.

Pravdepodobne áno, ale nepatrí medzi najhorlivejších. Tak teda treba vyraziť.

„Viac nebude?“ pýta sa Renner.

„Dnes toľkoto,“ odpovedá Robi.

Zatvorí dvere. Robi zaklope na bránu a oznámi, že náklad odchádza. Strážnici otvárajú bránu najprv len na malú štrbinu, jeden z nich drží pušku pripravenú na výstrel.

„Ja som, môžeš otvoriť.“

Brána sa otvára dokorán.

Z Városmajorskej ulice vrazí studený vzduch. Na jednu vec sa na Városmajorskej ulici 37 nemožno sťažovať – kúria poriadne. Teplo sa ujde aj prístrešku.

„Robi sa ide povozit’.“

Kľuka je na mieste. Robi ju vezme a pristúpi k čelu vozidla.

Renner si sadne na miesto vodiča.

Ak sa motor rozbehne a on chytro zaradí rýchlosť, mohol by Robiho zraziť a uháňať preč. Von, do noci. Strážnici by to teraz neočakávali. Kým stihnú vystreliť, bude neskoro.

Robi vsunie kľuku. Vzhliadne. Aj jemu to docvaklo? Že čo ak tá fialová, pulzujúca noha z celej sily dupne na plynový pedál?

Robi sa zohne, otočí kľukou. Motor naskočí na prvýkrát a kľukou trhne späť, no nie prisilno. Renner nechá radiacu páku na neutrále, kým ten druhý vytiahne kľuku a sadne si vedľa neho.

Jeden zo strážnikov zamáva na pozdrav. Možno pozdrav patrí už aj Rennerovi. Ale odpovie len Robi.

Renner zahne doľava, smerom k Csabovej ulici.

Robiho neprešiel. Sedí tu, po jeho pravici, na boku pištoľ – takúto šancu zas dlho nedostane. Ak sa vôbec ešte nejaká naskytne.

Keby ho zrazil a teraz v plnej rýchlosti uháňal na svojom adleri dole Csabovou ulicou, mohlo by mu odľahnúť? Nie, veď v dome ostali obe ženy – určite by ich kvôli nemu popravili. Za predpokladu, že sa ich doteraz nezbavili. Ale aj keby sa o ne nemusel strachovať, je tu ešte jeho matka a dcérka. Na druhej strane, vo štvrti Újlipótváros. Všetko vedia, ulica, číslo, poschodie, dvere. On zas vie, že ak ide o otázku, či je vhodné ubližovať ženám a deťom, títo nemajú žiadne škrupule. A vie si predstaviť aj priebeh – starú ženu by prinútili, aby sa prizerala, ako sa pustia do vyzliekania a obťažovania trojročného dievčatka. Potom by malá musela sledovať, ako strhávajú šaty zo starej mamy a ako rôznymi nástrojmi trýznia jej vráskavé biele telo. Stará mama by darmo prosíkala, aby s ňou robili, čo len chcú, len nech malú vezmú preč z izby, kým umrie. Pravda, teraz sa tam mohol pokúsiť došoférovať, odviešť ich dole a ďalej utekať spolu s nimi. Margitin most neexistuje, spolovice ho odpálili, museli by prejsť cez reťazový most. Nevedno, ako by sa dostal cez stráž. Preletí okolo predmostia v Budíne? Dobré, a tí na peštianskej strane už budú pripravení a odstrelia ho. Ak by však v Budíne s chladnou hlavou zastavil a pozdravil nyilašovským pozdravom: „Vytrvať! Veziem mŕtvolu z XII. obvodu,“ tak by ho s veľkou pravdepodobnosťou pustili ďalej. Áno, aj to by sa dalo urobiť. Prečo to neurobil?

Ešte stále môže. Treba len odstrániť Robiho. A vymyslieť, ako ďalej, keď už svoju matku i dcérku vezme z Újlipótvárosu.

Kam ďalej?

Albo zrýchliť, kým sa cesta smerom na námestie Kálmána Szélla zvažuje, zo švihu sa vyrútiť na naklonenú rovinu pri hlavnej pošte, akoby to bol lyžiarsky mostík, oddeliť sa od cesty, slobodne letieť nad námestím a potom sa zrútiť, roztrieškať sa, vybuchnúť aj s autom. Zobrať so sebou aj tohto nyilaša Robiho. Primiešať sa k jeho nákladu mŕtvych. Prenechať problém s odpratáním niekomu inému.

Nebo je čisté, hviezdnaté. Ráno a predpoludním silná delostreľba, teraz len veľmi zriedka

počít kde-tu jednu strelu. Mlč sedia vedľa seba. Rennera zamestnávajú nielen jeho myšlienky, ale musí sa silno sústrediť aj na cestu. Je nariadené zatemnenie.

Ruiny a trosky sa na nečakaných miestach váľajú po vozovke.

Na bulvári Krisztina sa opýta, kadiaľ.

„K Dunaju.“

„Prístav?“

„Most.“

„Reťazový?“

„Včera sme tam mali nepríjemnosť. Dnes tade nechodíme! Kvôli Nemcom. Tvária sa, akoby im to tam patrilo. Poďme na Alžbetin most!“

„V poriadku,“ odpovedá Renner, pohotový šofér.

Ešte pred týždňom bol pánom, továrnikom v železniarni. Napriek tomu svoje nákladné auto väčšinou šoféroval sám. Robi bol zas robotníkom, hoci nie v jeho továrni. Mimochodom, už dva mesiace nechodí do práce, je členom straníckej milície.

Predné sklo sa zahmlieva. Jelenica na utieranie je na mieste, Renner počas riadenia očistí jednu časť. Robi načahuje ruku za jelenicou – ako dobrý mitfahrer drhne sklo ďalej.

V priestore pre cestujúcich zvyčajná vôňa čisto. Renner neznesie, aby strojový olej, prach či špina pokryli jeho vozidlo.

Vôňa sa zatiaľ nezmenila.

Pokračuje po bulvári Krisztina a nezrýchľuje nad tridsať.

Ľudia v prívесе sú tak či onak mŕtvi. Rieka tečie tak isto, ako keď ešte žili a bude tiecť tak isto, keď už budú v nej.

Nie je prečo sa ponáhľať. Po boku s ozbrojeným nyilašom, so šiestimi-ôsmimi mŕtvolami v úložnom priestore za chrbtom.

Okolo nákladiaka mesto, ktorému teraz chýba práve to, čo z neho robí v jeho očiach mesto: večerné svetlá. Mäkké chumáče svetiel plynových lámp, žiarivé lustre za záclonami na oknách bytov, šmrncovné neónové písmená roztrúsené na fasádach. A rovnako chýba aj možnosť zamieriť k nejakému baru, vypýtať si nápoj a čumieť na vlniace sa telá. Dať sa do reči s nejakou ženou. Alebo zísť k milenke. Napriek tomu mu dobre padne byť prvý raz po dlhých dňoch vonku a šoférovať.

Tak preto nezrazil Robiho? Aby nemusel utekať do neznáma a aby mohol ďalej komótno riadiť svoje malé nákladné auto?

Nevie, koľko môže byť hodín. Hodinky mu už na začiatku tohto všetkého zhabali, tak ako aj prsteň, tabatierku a ostatné cennosti. Nič z toho nedostal naspäť. Jeho zimný kabát začal používať jeden z veliteľov, videl ho na ňom predošlý večer.

Namiesto neho dostal iný, hneď po tom, ako ho nechali nažive a dali mu úlohu. Je úzky v ramenách a rukávy má krátke.

V pravom vrecku vreckovka. Renner ju mával v ľavom. Zatiaľ ju nepreloží, necháva ju tam, kde je.

Kabína vodiča sa začína zahrievať, Renner si rozopne vrchné gombíky. Boolestne mu chýba vlastný kabát. Ten, v ktorom sa teraz hore dole premáva veliteľ nyilašovcov. Na rukáv si pripol

pásku s arpádovskými farbami. Teraz sa naozaj ukázalo, aký jednoduchý je svet: lovci sťahujú kožuchy z ulovenej zveri a navliekajú ich na seba.

Jeho situácia je však predsa len o stupeň zložitejšia: on, Renner, je naraz zvieraťom, ktoré sťahujú z kože, ale aj členom poľovníckej skupiny, ktorú zohrieva grzno kohosi iného. Ak sa bude dobre správať, budú mu časom na zápästí opäť tikať hodinky? A vzorec bude jednoduchší?

Renner nemá rád rovnošaty a netúži ani po hodnotiach. Aj do súčasnej nepríjemnej situácie sa dostal vďaka tomu: podľa mobilizačného nariadenia vlády, ktorá prevzala moc v polovici októbra, mal narukovať. Kedykoľvek sa ho niekto opýtal, či počul o mobilizácii, povedal, že sa tým nezaoberá. Pred rokmi pri obsadení severného Sedmohradska povolali aj Rennera spolu s jeho sajdkou, a hoci tým prešiel až do konca, veľmi si to neužíval. Je jedno, pod koľkými čerstvo tesanými víťaznými oblúkmi prerachotal a koľko oslavných recitácií si vypočul. Rovnošata je pre toho, kto sa sám nedokáže obliecť tak, aby ženy mali chuť sa naňho pozrieť. Hodnosť je pre toho, na kom nevidno, že má aspoň o štipku väčšiu cenu ako individuá, ktoré ledva možno nazvať človekom. Naozaj, prečo by mu mali imponovať dôstojníci? Renner sa narodil v štrnástom roku, vyrástol v takom štáte, ktorý jeho hrdí bohateri počas vojny nielenže neboli schopní zveľadiť, ale neudržali ani len jeho hranice a namiesto toho, aby po tom všetkom skromne ustúpili, vrhli sa na štát a na každej úrovni prevzali riadenie do vlastných rúk. Hospodárstvo sa rozpadlo, rodinný podnik Rennerovcov zbankrotoval. Rennerov otec ochorel a zomrel.

Matka ostala sama s dvomi chlapčekom. Renner na nič neprisahal, nesľúbil svojej matke nič, len sa učil a pripravoval a pomáhal vychovávať svojho mladšieho brata. Koktal – rozhodol sa, že prestane, hotovo, už nekokce. Úlohu vyriešil bez vonkajšej pomoci. Ako keď sa niekto popasuje so štikútkou jednoducho tak, že sa sústreďí a odmietne štikútať ďalej. Ako vedľajší účinok metódy sebaovládania sa jeho reč stala pomalou a celý pohyb ťažkopádny. Rozvážnosť sa však stala jeho výhodou. Neskôr mu zomrela teta a svoj majetok prenechala Rennerovcom. Rennerova matka synovi dôverovala, dovolila mu, aby išiel svojou cestou.

„Ostatné žien, ktoré sme priviezli z tvojej továrne, aj tie si všetky jebal?“

Ak si treba vybrať, v otázke je viac uznania ako pohrdania.

„Ále, nie všetky.“

„Koľko máš pankhartov?“

„Ani jedného.“

„No, neondi sa! Bral si ich k lekárovi? Nie je to zakázané?“

Ty si naozaj mohol všetko? Koľko potratov si zafinancoval?“

„Ani jeden.“

Pred týždňom by akúkoľvek otázku tohto smerovania nechal bez odpovede. Alebo by si to vyprosil. Pravda, vtedy sa ho nikto na takéto veci nepýtal. S výnimkou jedného. Laci je zamestnanec, ktorý ho pozná už od detstva. Vyrástli v jednom dome, tu, v Budíne, na ulici Hattyú, chodili spolu do školy na Jurányiho, spolu do kina i na grunt. Tučnastý, nízky panáčik.

Tak ako mu môže byť vďačný za svoje povolanie, za svoje príjemné a bezpečné miesto, rovnako mu môže aj závidieť. Ale toto Rennerovi napadlo až v posledných dňoch v zajatí. Keď

zvažoval, kto ho predhodil. Napokon sa pravdepodobnejšie ako Laci zdajú dve ďalšie zamestnankyne, Marcsi a Zsuzsi. Továreň sídli v V. obvode, pravdaže, aj tam sú nyilašovci, a ani tí sa nevyznačujú svojou miernosťou alebo pohodlným tempom. Za ním však predsa neprišli oni, ale organizácia z XII. obvodu. No a Marcsi a Zsuzsi, ktoré nevyužíval len za továrenským strojom a písacím stolom – jedna z nich je totiž úradníčka a druhá robotníčka – pracovali práve v MOM-e, Maďarských optických závodoch, kým sa k nemu pridali. Ešte aj teraz bývajú v XII. obvode. Laciho neprivedli ani s nimi, ani po nich. A napokon, ani Marcsi ani Zsuzsi.

„A tie tri sestry, z ktorých sme na prvýkrát priviedli len dve staršie a o dva dni Ilonku, najmladšiu? Aj tie si jebával?“

„Tie? Aha, tie nie.“

Klame. Nechce, aby mu Robi príliš závidel. Pravda, teraz už je to jedno. Robi na ne mohol vyliezť na Városmajorskej ulici, koľkokrát len chcel.

„Škoda, že si to zmeškal. Nádherná kytica.“

Bola. Dopĺňa Renner sám pre seba. Kvetinám ste odľakli stonky. Prichádzajú k Alžbetinmu mostu. Maďarská stráž sa pohne. Robi priloží svoju pásku na rukáve k bočnému oknu, to stačí, strážnik im puškou pokynie, aby pokračovali.

Môže byť celkom na hovno stáť v mrazivej noci na konci mosta. Tu budú brániť svoju vlasť. Nemôžu byť takí sprostí.

Ale. Môžu.

Zastaví pred prostriedkom mosta, aby sa ešte pohodlne zmestil pod konštrukciu napínania, keď bude popod ňu podliezať k zábradliu. Páku zaradí na neutrál a motor nechá bežať. Vo viere, že rýchlo skončí s vykladaním. Zatiahne ručnú brzdu a vystúpi. Nad Dunajom je chlad ostrejší, než sa zdalo vo Városmajori. Renner sa poobzerá. Ani z Budína, ani z Pešti sa nikto a nič neblíži. Na druhej strane vystúpi aj Robi. K zadným dverám sa dostávajú naraz. Otvoria ich sprava-zľava.

Rennerovi je jasné, že nemá zmysel odďaľovať vykladanie.

Mŕtvolu treba hodiť do Dunaja. Bolo by lepšie v rukaviciach, ale keď rukavice nie sú, tak aj takto, holou rukou. Nemá až také sklony k hnusu, ako ľudia bežne mávajú. Jedného strýka jeho manžel, ktorému operovali rakovinu brušnej dutiny, ošetrovali doma a bol to on, kto mu každý deň menil obvazy. Poutieral krv i hnis a kým sa všetci ostatní odvracali, on pokojným hlasom besedoval s chorým. O autách, cigarách, koňakoch.

Ako prvého vyťahuje nejakého muža. Bojí sa, že medzi ženami možno predsa len bude jeho manželka alebo milenka.

Alebo aj obe.

Muž leží hlavou k dverám. Renner mu siahne pod pazuchy a tak ho dvíha. Má otvorené oči, ústa. Hlava, ktorá sa zvalí na Rennerovu hrud', je samá zrazená krv. Nuž, tak predsa je dobre, že to nemusí vybavovať vo vlastnom zimnom kabáte, bolo by mu ho ľúto. V prvých dňoch boli spolu v cele, teda v prízemnej kúpeľni Városmajorskej ulice 37. Päty s klepnutím dopadajú na dlažbu. Rennerovi je ľúto, ale vec nedokáže riešiť ohľadupľnejšie. Ustupuje s mŕtvolou, ktorú ťahá za sebou a mieri k zábradliu na moste.

Do nosa mu udrie pach spálených chlupov. Tohto človeka pražili pahrebou z cigariet a

zapáleným novinovým papierom – podobne ako aj iných. Driek mu nadvihne ponad zábradlie a prevráti ho tvárou dolu, potom ho podchytí a preklopí nohami nahor. Nepozrie sa za ním, len opretý o zábradlie čaká na čľupnutie; ide po ďalšieho.

Teraz už môžete oddychovať, pán Kelemen! Nechce si ho pamätať, ale meno muža mu víri v hlave. Aj jeho bydlisko.

Môže sa veru stať, že ktosi sa raz naňho bude pýtať. V prípade, že nejaký Kelemenov príbuzný prežije súčasné udalosti, a pravdaže, ak ich prežije aj on, Renner. Koľkého môže byť?

Dvadsiaty... dvadsiaty prvý december. Už je asi po polnoci, teda je dvadsiateho druhého. Ak správne kalkuloval. Kelemen skončil dvadsiateho druhého decembra v Dunaji. Renner však musí aktuálne vykalkulovať, ktorú mŕtvolu má z prepravného priestoru svojho malého nákladiaka vytiahnuť ako druhú v poradí.

Chytí nahú ženskú nohu. Usúdi, že je menšia než nohy jeho manželky i milenky. Môže patriť jednej z jeho zamestnankýň, ktoré priviezli trinásteho, v rovnaký deň ako jeho. Nechce, aby sa telo a hlava zrútili na mačacie hlavy, preto telo ťahá bokom ponad ostatné a podoberie ho. Toto je jedna z troch sestier, stredná. Juli. Pozorovateľovi by aj pripomínal galantného ženícha, ktorý nesie svoju nevestu, ale keďže je mŕtvola dievčaťa tuhá a ruky i nohy jej meravo trčia, celkový dojem je trochu iný. Renner krátko zvažuje, či by vedel pozorovateľa, teda brata Robiho, sotiť do Dunaja, ak by prudko zmenil smer a s Juli v rukách by doňho vrazil. Nenájde v sebe dosť švihy. Práve vtedy jeho spoločník vyhodnotí, že už dosť dlho vládil sám, a začne mu pomáhať: tretiu mŕtvolu už drží za nohy on.

Takto je to snád' lepšie.

Minulý štvrtok, keď sa straníci vrhli na továreň, jedna z troch sestier nebola v práci. Z nejakého dôvodu sa vypýtala na pol dňa a Renner ju pustil, prečo by aj nie. Toto nie je obdobie ulievačiek.

Pre židovských robotníkov je práve bezpečnejšie, ak sa zdržiavajú vnútri továrne. Továreň pracuje aj na vojenských objednávkach, patrí medzi armádne závody. Od marca bolo medzi robotníkmi každý mesiac viac a viac Židov. Prevažne ženy. Mladé. Renner nechápal, prečo je pre nyilašovcov z Városmajorskej ulice také dôležité dostať aj tretie dievča. Je nepravdepodobné, že ich rodina by bola výnimočne zámožná, alebo že by práve táto mladá dievčina mohla vedieť o mieste pobytu ďalších dôležitých ľudí. Nyilašovci si v každom prípade vzali do hlavy, že keď už mali v rukách dve, získajú aj tretiu. Je otázne, odkiaľ vedeli, že po správnosti majú byť tri. Musel o nich hovoriť ten istý človek, ktorý namočil Rennera, no prečo bolo preňho také dôležité, aby ich dal odviezť všetky? Či už to bol Laci alebo Marcsi a Zsuzsi, ťažko si predstaviť iné dôvody, ako je pomsta alebo závisť. A preto sa jedným z cieľov mučenia stalo, aby niekto zo zajatcov prezradil, kde nájdu Ili.

Pohyb, ktorým dvaja muži rozhojdávajú nad zábradlím aktuálne telo, je čoraz svižnejší a na konci už pripomína detskú hru hojda, hojda, spadla mačka z pôjda.

Druhá osoba, ktorú chceli nyilašovci veľmi získať, bola Rennerova milenka. V prvom rade sa dalo predpokladať, že sestry vedia, kde sa zdržiava ich mladšia sestra, a o Rennerovi, že pozná úkryt svojej milenky. Rovnako sa však dá predpokladať, že sestry sa pokúsia chrániť svoju sestru až do posledných síl a o mužovi zas, že bude chcieť za každú cenu brániť svoju milenkú.

Nyilašovci si teda ich vypočúvaním nevytýčili práve najľahšiu úlohu. Na Julinom tele sa po stopách úderov korbáčom a rezov od čepelí na viacerých miestach otvorila koža.

Rany už nemali šancu zahojiť sa. Pre toho, koho takto dokaličili, je už lepšie ponoriť sa do studenej vody, ako kvočať a čakať na ďalšie mučenie v akejsi kúpeľni, ktorá slúži ako dočasná cela.

Renner videl svojich zamestnancov po prvej bitke, po druhej i po tretej, a vedel, čím prešli, lebo aj jeho bili presne toľkokrát a presne tak isto, alebo zo začiatku možno aj častejšie a silnejšie.

Bolo mnoho vecí, ktorým nerozumel. Predtým si vždy vedel poradiť, nech už ho postretlo čokoľvek. Odvtedy, čo sa Dvanásťka nahrnula do jeho továrne, si však už neporadil prakticky s ničím. Nedokázal predvídať skutky nyilašovcov, spätne to vidí jasne. A ani teraz, o týždeň neskôr to nedokáže.

Stále si však myslí, že sa to celé nemuselo stať, všetko viselo len na vlásku. Veru, mohlo sa im podariť nejako prekonať obdobie, kým Nemcov vyženú.

Napríklad, ak by Nemci vzdali Budapešť a presunuli sa chrániť vlastné hranice. Bolo by to racionálne? Maximálne!

A áno, bolo vidno predzvesť, že sa to stane. V priebehu jesene po meste presunuli mnoho oddielov, z východu na západ brali ľudí a výzbroj. Napokon nie všetkých a všetko.

Ak by sa prudký postup Rusov nespomalil práve tu, na hranici mesta.

Ak by sa naňho jeden z jeho známych nenahneval.

Ak by ten jeho známy nebol prepojený práve so skupinou nyilašovcov z XII. obvodu.

Aj to je dôvod, prečo sa usilujú o čistú prácu. Aby neexistoval ani jediný Žid. Aby po dvoch súrodencoch neostal ďalší, ktorý by sa prípadne mohol neskôr pýtať, kam ich dali. Pre Rennera je náročné prijať takúto logiku. Ilonka bolo usmievavé dievča.

Nebolo v nej badať ani len zárodok fúrie. Na druhej strane však pudy podobné tým, aké spoznal v uplynulých dňoch, nikdy v nikom nedokázal odhaliť. Svojim zmyslom teda nemôže dôverovať. Možno by aj Ilonka, ak by jej to umožnili, skosila rad za radom všetkých nyilašovcov, mužov, ženy i deti. Je pochopiteľné, že to by ich nepotešilo.

Možno sa musí nanovo priučiť, ako spoznávať ľudí.

Páter Kun je vysoký, pekný muž. Má pravidelnú tvár. Príjemný hlas. Ak by sme sa teraz nachádzali v románe Karla Maya, mohol by byť Old Shaterhandom, ktorého priviažuk mučiacemu stĺpu, kde nemo trpí a čaká. Namiesto toho však mučí iných a usiluje sa, aby z nich vytlačil čo najvyššie a najhlasnejšie tóny kvílenia.

Brat Megadja je štíhly plavý chlapec. Má o päť rokov menej ako Renner. V civile obchodník s korením. Nosí pristrihnuté fúziky. Na Városmajorskej ulici 37 je pánom života i smrti.

Zdá sa, že jednému obchodníkovi nestačí len tovar dobrej kvality. Obsluhuje zákazníkov a z roka na rok sa mu rozrastá bankový vklad. Musí byť aj pánom života a smrti. Z človeka vlastne robia mŕtvolu. Nie však nepozorovane, ale tak, aby to pocítil. Kňaz, korenár a všetci ostatní sa každodenne hrajú na hodinárov, otvárajú mechanizmus, tu lámu jedno ozubené koliesko, tam trhajú strunu. Pomaly, ale isto utíšia tikanie, skoncuju s ním.